

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 19. jaanuar 2021
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2017/0237(COD)

12262/20
ADD 1

TRANS 486
CONSOM 179
CODEC 1056

NÕUKOGU PÕHJENDUSTE KAVAND

Teema: Nõukogu esimese lugemise seisukoht, eesmärgiga võtta vastu EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (uuesti sõnastatud)
– Nõukogu põhjenduste kavand

I. SISSEJUHATUS

1. Euroopa Komisjon võttis 27. septembril 2017 vastu järgmise ettepaneku: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus rongireisijate õiguste ja kohustuste kohta (uuesti sõnastatud).
2. Peamine põhjus, miks komisjon otsustas teha ettepaneku õigusakti ümbersõnastamiseks oli käsitleda probleeme, mida oli täheldatud eelkõige seoses vääramatut jõudu hõlmavate olukordadega, erandite kasutamisega, puuetega ja piiratud liikumisvõimega inimeste õigustega ning nn otsepiletite kättesaadavuse ja neid puudutava teabega.
3. Nõukogu (transport, telekommunikatsioon ja energeetika) leppis oma ühises seisukohas kokku 2. detsembril 2019.
4. Euroopa Parlament võttis esimese lugemise seisukoha vastu 15. novembril 2018.
5. Jaanuarist oktoobrini 2020 toimusid Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni vahel läbirääkimised, et saavutada ettepaneku suhtes kokkulepe. 1. oktoobril toimunud neljandal kolmepoolsel kohtumisel saavutati esialgne kokkulepe, mille alaliste esindajate komitee kinnitas 21. oktoobril 2020.
6. Euroopa Parlamendi transpordi- ja turismikomisjon (TRAN) kinnitas poliitilise kokkuleppe 29. oktoobril 2020.
7. Töö käigus võttis nõukogu arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 18. jaanuari 2018. aasta arvamust. Euroopa Regioonide Komitee otsustas arvamust mitte esitada.
8. Võttes arvesse eespool nimetatud kokkulepet ja sellele järgnevat õiguskeelelist viimistlemist, kutsutakse nõukogu üles võtma 25. jaanuari 2021. aasta istungil (põllumajandus ja kalandus) vastu nõukogu esimese lugemise seisukoht Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 294 sätestatud seadusandliku tavamenetluse kohaselt.

II. EESMÄRK

9. Ettepaneku üldeesmärk on tugevdada rongireisijate õigusi, kaitstes neid paremini hilynemise, tühistamise või diskrimineerimise korral, ning vähendada raudteeveo-ettevõtjate koormust konkreetsetel juhtudel, eelkõige seoses välistest põhjustest tingitud viivitustega ja raudteeveo-ettevõtja kontrolli alt välja jäävate viivitustega (vääramatu jõud).
10. Rongireisijad peaksid olema täielikult kaitstud, olenemata sellest, kus nad ELis reisivad. Määruses sätestatakse reisijate piisava teavitamise tagatised ning parandatakse märkimisväärselt puuetega või piiratud liikumisvõimega reisijate õigusi.
11. Tuginedes komisjoni ettepanekule lepib nõukogu kokku uute sätete lisamises, et võtta arvesse uusi arenguid. Nõukogu läks komisjoni ettepanekust kaugemale, leppides samuti kokku järgmiste teemadega seotud sätete läbivaatamises või lisamises: jalgrattakohtadega veeremi varustus, marsruudi muutmine, otsepiletitega seotud kohustuse kehtestamine, piiratud liikumisvõimega isikute puhul eelteatamise aja lühendamine ning kaebuste käsitlemise mehhanismi täpsustamine.

III. NÕUKOGU ESIMESE LUGEMISE SEISUKOHA ANALÜÜS

12. Nõukogu esimese lugemise seisukohas kajastuva kompromissi põhielemendid on järgmised:

Vääramatü jõud

13. Nõukogu seisukohaga kohandatakse vääramatü jõu klauslit, et tagada võrdsed võimalused ja kooskõla võrreldes sarnaste klauslitega muude transpordiliikide puhul. Algselt piirdus see äärmuslike ilmastikutingimuste ja suurte looduskatastroofidega. Võttes arvesse hiljutisi arenguid ja COVID-19 puhangut, nähakse nõukogu seisukohas erakorralise asjaoluna ette „ulatuslik oht rahvatervisele“ ning laiendatakse vääramatü jõudu ka muudele sündmustele, nagu terrorirünnakud või õiguskaitsemeetmed.
14. Vääramatü jõu puhul sätestatakse nõukogu seisukohas, et ettevõtjad vabastatakse ainult hüvitise maksimisest, samas kui muud tagasimaksud tuleb ikkagi teha.

b) Erandite kasutamine

15. Nõukogu lepib kokku, et uued eeskirjad jõustuvad 24 kuu möödumisel, et ettevõtjad ja ametiasutused saaksid valmistuda sujuvaks üleminekuks. Kuna liikmesriigid seisavad endiselt silmitsi raudteetaristu ja -teenuste erineva arengutasemega, peab nõukogu oluliseks lubada konkreetseid erandeid, et anda liikmesriikidele rohkem aega konkreetsete aspektide rakendamiseks.
16. Nõukogu seisukoht võimaldab siseriiklike raudteeteenuste suhtes praegu kehtivate erandite kehtivuse viimast pikendamist viie aasta võrra nende liikmesriikide puhul, kes on neid erandeid kasutanud. Samuti võivad liikmesriigid konkreetsetel asjaoludel ja määramata ajaks otsustada osaliselt kohaldada erandeid linnasiseste, linnalähedaste ja piirkondlike piiriüleste teenuste puhul. Liikmesriigid ei saa piiriüleste teenuste puhul siiski kohaldada erandeid seoses piiratud liikumisvõimega isikute õiguste, jalgrattavedude ning otsepileteid ja marsruudi muutmist käsitlevate sätetega.

c) Puuetega ja piiratud liikumisvõimega inimeste õigused

17. Nõukogu lepib kokku, et käesoleva määruse kohased piiratud liikumisvõimega isikute õigused viiakse vastavusse muude õigusaktidega ja tagatakse nende kooskõla eelkõige Euroopa juurdepääsetavuse aktiga (direktiiv (EL) 2019/882 toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta) ja ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooniga. Liikmesriigid ei saa enam kohaldada erandeid abi osutamise ja kahjustatud liikumisabivahendi hüvitamise suhtes. Üldiselt on rongiga reisivate piiratud liikumisvõimega isikute suhtes kohaldatavaid menetlusi lihtsustatud ja selgemaks muudetud ning need on muutunud vähem koormavaks, et tagada piiratud liikumisvõimega isikutele parem teenus.
18. Taotlus jaamades abi saamiseks tuleb praeguse 48 tunni asemel saata hiljemalt 24 tundi enne reisi ja sellega ei tohi kaasneda lisakulusid; liikmesriigid võivad siiski lubada kuni 30. juunini 2026 selle ajavahemiku pikendamist kuni 36 tunnini. Kui eelteadet ei esitata, kuid jaamas on olemas koolitatud personal, pakutakse abi rongi sisenemisel või väljumisel. Kui on vaja saatjat, reisib see isik tasuta ning piiratud liikumisvõimega isikutele, kes kasutavad abikoera, tagatakse, et loom saab nendega reisida.

d) Jalgrattakohtadega veeremi varustus

19. Nõukogu nõustub üldpõhimõttega, et jalgrataste rongi toomine peaks olema võimalik. Üldine eesmärk on, et igal rongikoosseisul oleks vähemalt neli kohta jalgratastele. Liikmesriigid võivad otsustada seda arvu ületada, kuid kui rongi koosseisus on vähem kui neli jalgrattakohta, peaks see olema põhjendatud eriliste asjaoludega. Raudteeveo-ettevõtja võib seda õigust täiendavalt piirata üksnes konkreetsetel ja põhjendatud juhtudel, eelkõige seoses läbilaskevõime piirangutega tipptundidel või juhul, kui veerem ei ole kohandatud. Raudteeveo-ettevõtja võib vajaduse korral küsida mõistlikku tasu.
20. Uue veeremi tellimisel või olemasoleva veeremi ulatuslikul uuendamisel on raudteeveo-ettevõtjad kohustatud tagama kohad jalgrataste paigutamiseks. Raudteeveo-ettevõtja avaldab ka teabe nende jalgrattakohtade kättesaadavuse kohta. Konkreetsete hankemenetluste suhtes, mille eesmärk on tagada veeremis jalgrattakohtade olemasolu, kohaldatakse 48-kuulist üleminekuperioodi.

e) Otsepiletid

21. Nõukogu nõustub kohustusega pakkuda otsepileteid teenuste jaoks, mida käitab üksainus raudteeveo-ettevõtja: rahvusvaheliste ja pikamaavedude puhul alates kohaldamiskuupäevast ning pärast viie aasta möödumist ka piirkondlike teenuste puhul. See tähendab, et kui selline reis koosneb eri osadest, käsitatakse kõigi osade kombinatsiooni ühe piletina. Kui raudteeveo-ettevõtja puhul ei ole tegemist ainsa ettevõtjaga, teeb ta kõik mõistlikud pingutused otsepiletite pakkumiseks, mis hõlmab head koostööd raudteeveo-ettevõtjate vahel.
22. Kui jaemüüjad komplekteerivad piletid omal algatusel ja reisija ostis pileti ühe äritehinguga ja reisijat ei teavitatud sellest, et tegemist ei ole otsepiletiga, on reisikatkestuse korral jaemüüjate vastutus suurem.

f) *Õigus ise marsruuti muuta*

23. Nõukogu nõustub lühendama kõnealust ajavahemikku 100 minutini, pärast mida lubatakse reisijatel ise marsruuti muuta, kui raudteeveo-ettevõtja ei teavita reisijaid marsruudi muutmise võimalustest. Raudteeveo-ettevõtja tagab ka reisija enda poolt korraldatud marsruudi muutmise kulude hüvitamise vääramatul jõul korral.

g) *Reaalajas reisi- ja liiklusteave*

24. Nõukogu lepib kokku, et reaalajas liiklus- ja reisi-teave tehakse kättesaadavaks teistele teenuseosutajatele. Võimaldades paremat ja lihtsamat juurdepääsu liiklus- ja reisi-teabele, saab pakkuda uusi teenuseid, mis loovad konkreetseid ärivõimalusi ning peaksid muutma raudteetranspordi olemasolevate ja uute klientide jaoks atraktiivsemaks. Erijuhtudel võib liikmesriik teha raudteeinfrastruktuuri-ettevõtjale üheksa aasta pikkuse erandi; liikmesriigid peavad siiski olukorda ja teabe esitamise võimalust iga kahe aasta järel uuesti hindama.

h) *Kaebuste käsitlemine*

25. Nõukogu lepib kokku kaebuste käsitlemise menetluse täiendavas selgitamises. Komisjon peab välja töötama hüvitise ja tagasimakse taotlemise vormi ning tagama, et sellised vormid oleksid piiratud liikumisvõimega isikutele kättesaadavas vormingus kättesaadavad. Lisaks parandatakse riiklike täitevasutuste vahelist koostööd, eelkõige keerukate juhtumite puhul juhtiva asutuse kontseptsiooni kasutuselevõtmise ja selle kindlaksmääramise abil.

i) *Mittediskrimineerimisklausel*

26. Nõukogu nõustub sätestama ja selgitama uues artiklis, et mis tahes otsene või kaudne diskrimineerimine reisija kodakondsuse alusel või raudteeveo-ettevõtja, piletimüüja või reisikorraldaja liidus asuva tegevuskoha alusel on keelatud.

IV. KOKKUVÕTE

27. Nõukogu esimese lugemise seisukoht kajastab täielikult kompromissi, milleni jõuti nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahelistel läbirääkimistel, mida komisjon vahendas. Kõnealusele kompromissile anti kinnitus Euroopa Parlamendi transpordi- ja turismikomisjoni esimehe kirjaga alaliste esindajate komitee esimehele (30. oktoober 2020). Selles kirjas teatas transpordi- ja turismikomisjoni esimees, et ta soovib transpordi- ja turismikomisjoni liikmetel ja seejärel täiskogul kiita nõukogu esimese lugemise seisukoht pärast selle viimistlemist mõlema institutsiooni õiguskeeleekspertide poolt muudatusteta heaks parlamendi teisel lugemisel.
28. Seetõttu usub nõukogu, et tema esimese lugemise seisukoht kujutab endast tasakaalustatud tulemust ning et uuesti sõnastatud määrus aitab pärast vastuvõtmist tagada ühelt poolt raudteeteenuseid kasutavate reisijate, eelkõige puuetega ja piiratud liikumisvõimega inimeste õigusi, ning teiselt poolt kehtestada selged kohustused raudtee-ettevõtjatele ja reisiteenuste osutajatele.
-